

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού
αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες
εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β' Λυκείου

Τίτλος:

«Οι λέξεις της χρονιάς»

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΛΗ

Εφαρμογή: ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΜΗΤΕΛΟΥΔΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι λέξεις της χρονιάς.

Εφαρμογή σεναρίου

Πανταζής Μητελούδης

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα Σεφερλή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

1ο Γενικό Λύκειο Συκεών Θεσσαλονίκης

Χρονολογία

Από 14-01-2015 έως 28-01-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

1η ενότητα: Η Είδηση: Θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση σχετικά με τα ΜΜΕ. Λεξιλόγιο σχετικά με τις λέξεις-φράσεις που αναδεικνύονται στα ΜΜΕ και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Διαθεματικό

Όχι.

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Facebook.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Όσον αφορά στις γνώσεις για τη γλώσσα, θεωρούμε ως προϋπόθεση την εξοικείωση των μαθητών με κειμενικά είδη που εμφανίζονται στα ΜΜΕ, έντυπα και ψηφιακά, όπως είναι το άρθρο. Ως προς τους γραμματισμούς, θα βοηθήσει προηγούμενη εξοικείωση των μαθητών με τα λογισμικά επεξεργασίας και παρουσίασης κειμένου. Όσον αφορά στον εκπαιδευτικό, είναι απαραίτητη η συνολική εποπτεία της ενότητας, αλλά και η εξοικείωση με λογισμικά του Web 2.0, όπως το Facebook.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα Σεφερλή, Οι λέξεις της χρονιάς, Νεοελληνική Γλώσσα Β' Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Την τελευταία δεκαετία, στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους, εμφανίζονται στο διαδίκτυο ιστοσελίδες με λίστες λέξεων και φράσεων που αναδείχθηκαν ως οι δημοφιλέστερες για τη χρονιά που μόλις εκπνέει».

Διερευνώντας οι μαθητές σε επίπεδο ομάδας σχετικές ιστοσελίδες, συνθέτουν τα δικά τους άρθρα για τις λέξεις-φράσεις του 2013 και του 2014 στα οποία εκτός από τη/τις σημασία/ες, εκφράζουν τον προβληματισμό τους για το κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτισμικό περιβάλλον που τις ανέδειξε. Με το πέρας της συγγραφής και της διόρθωσης από τον εκπαιδευτικό, ένας εκπρόσωπος από κάθε

ομάδα αναλαμβάνει, από κοινού, να συνθέσει μια παρουσίαση με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εργασία των ομάδων, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για συζήτηση στην ολομέλεια.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Η προσέγγιση του λεξιλογίου λαμβάνει υπόψη της σύγχρονες θεωρητικές παραδοχές για τη διδασκαλία της γλώσσας που αντιμετωπίζουν τη γλώσσα ολιστικά και θέτουν το κείμενο – και όχι τη λέξη – στο επίκεντρο της διδασκαλίας. Η συγκεκριμένη πρόταση-προσέγγιση εστιάζεται στην ανάπτυξη στρατηγικών που βοηθούν τους μαθητές να αντιληφθούν το σύνθετο και πολυεπίπεδο χαρακτήρα της γλώσσας και τη σχέση της με την κοινωνική πραγματικότητα, μέσω της ανάγνωσης και παραγωγής αυθεντικών κειμένων, και όχι στην ανάπτυξη επιμέρους δεξιοτήτων μέσω αποπλαισιωμένων λεξιλογικών ασκήσεων (Κωστούλη 2001).

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας δεν αντιμετωπίζονται τόσο ως υποστηρικτικό μέσο υλοποίησης των σύγχρονων γλωσσοδιδακτικών αντιλήψεων όσο, κυρίως, ως μέσο που μεταβάλλει θεαματικά το τοπίο της επικοινωνίας και δημιουργεί νέα κειμενικά-επικοινωνιακά δεδομένα (Κουτσογιάννης 2010). Η γλώσσα εξετάζεται σε συνάφεια με τα νέα αυτά δεδομένα: οι λέξεις-φράσεις της χρονιάς (και κάθε χρονιάς) δεν προκύπτουν εν κενώ. Δημιουργούνται νέες, αλλάζουν ή διευρύνουν τη σημασία τους οι ήδη υπάρχουσες, για να αποτυπώσουν ακριβώς αυτά τα δεδομένα. Επιπλέον, τα νέα μέσα, όπως το διαδίκτυο και οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης, διακινούν με ταχύτητα τις λέξεις αυτές και συμβάλλουν σημαντικά στη δημοτικότητά τους. Τέλος, ο υπολογιστής αξιοποιείται ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, μεταβάλλοντας τα επικοινωνιακά δεδομένα της τάξης και του μαθήματος.

Ως προς την οργάνωση της τάξης και τη μαθησιακή διαδικασία προβλέπονται κονστрукτιβιστικού τύπου προσεγγίσεις (Σεφερλή 2013)».

Α. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Λέξεις και φράσεις γραμμένες στους τοίχους, τους πραγματικούς και τους ηλεκτρονικούς, στα θρανία, στις προσόψεις σχολείων και κτηρίων· λέξεις και φράσεις που επαναλαμβάνονται στα ΜΜΕ και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και που δημιουργούν ποικίλες αντιδράσεις και συνειρμούς. Το φαινόμενο που καλούνται να διερευνήσουν οι μαθητές συνδέεται με τις εμπειρίες και τον κόσμο τους και αποτελεί αφορμή για:

- Να αναρωτηθούν σχετικά με τους μηχανισμούς γένεσης, ανάδειξης, επιβολής και προβολής αυτών των λέξεων-φράσεων, την τροποποίηση της σημασίας τους (εφόσον συχνά πρόκειται για ήδη γνωστές), τον συνδυασμό τους στον συνταγματικό άξονα, τις συνυποδηλώσεις τους, τις επιρροές από άλλες γλώσσες και πολιτισμικά πρότυπα.
- Να εντάξουν αυτές τις λέξεις-φράσεις στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, πολιτισμικό περιβάλλον, το οποίο τις ανέδειξε, και να προβληματιστούν για τα πρότυπα και τις στάσεις ζωής που αυτές συνυποδηλώνουν».

Γνώσεις για τη γλώσσα

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Η γλώσσα προσεγγίζεται ως ζωντανός οργανισμός που διαρκώς εμπλουτίζεται και μεταβάλλεται σε σχέση με την πραγματικότητα, την οποία εκφράζει αλλά και διαμορφώνει. Οι λέξεις και οι φράσεις δεν αποτελούν αποπλαισιωμένες οντότητες. Η

γλώσσα, ως φορέας ιδεολογίας, αποτελεί όχημα για την ανάγνωση αυτής της πραγματικότητας. Υπό αυτό το πρίσμα αναμένουμε από τους μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με τους μηχανισμούς νοηματοδότησης των λέξεων-φράσεων και την έννοια του περικείμενου εντός του οποίου αυτές κατασκευάζονται, αναδιαμορφώνονται, προβάλλονται ή απαξιώνονται.
- Να συνθέσουν τα δικά τους κείμενα (άρθρα και παρουσίαση συμπερασμάτων), εντάσσοντας σ' αυτά τις υπό διερεύνηση λέξεις-φράσεις και αποτυπώνοντας τον προβληματισμό τους για τη σχέση γλώσσας – κοινωνίας».

Γραμματισμοί

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Η διερεύνηση του θέματος συνδέεται με τον ρόλο των ΤΠΕ στη διαμόρφωση ενός νέου επικοινωνιακού τοπίου, εντός του οποίου αναδιαμορφώνεται και ανασηματοδοτείται η γλώσσα. Πολλές νέες λέξεις γεννιούνται ή παλιές αποκτούν νέα σημασία για να εκφράσουν ακριβώς αυτές τις αλλαγές στο επικοινωνιακό τοπίο. Από την άλλη η έκφραση στους τοίχους –και γενικότερα σε δημόσιους χώρους– είναι μια παλιά ιστορία· το ενδιαφέρον είναι πώς επαναλαμβάνεται τώρα στις ιστοσελίδες και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης· με ποιες ταυτότητες χρηστών, πρακτικές και πρότυπα ζωής συνδέεται. Συνεπώς, οι μαθητές καλούνται:

- Να εξετάσουν τη δυναμική των τεχνολογικών εργαλείων και των αντίστοιχων περιβαλλόντων στη διαμόρφωση νέων γλωσσικών, κειμενικών και επικοινωνιακών δεδομένων.
- Να περιγράψουν αδρά τα δεδομένα αυτά και να αναπτύξουν κριτικό λόγο σχετικά με τη διείσδυση της μηχανής και της τεχνολογίας σε όλες τις εκφάνσεις του βίου, δημόσιου και ιδιωτικού και της αλληλεπίδρασης ανάμεσά τους.

- Να αξιοποιήσουν με λειτουργικό τρόπο τα νέα μέσα (επεξεργαστή κειμένου, λογισμικό παρουσίασης, διαδίκτυο, Web 2.0) για τη σύνθεση των κειμένων τους (προσδίδοντας σε αυτά και πολυτροπικά χαρακτηριστικά) και τη δημοσιοποίησή τους».

Διδακτικές πρακτικές

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Οι μαθητές καλούνται να εργαστούν σε ομάδες, να διερευνήσουν και να συνθέσουν από κοινού και να μοιραστούν τα αποτελέσματα της εργασίας τους και τον προβληματισμό τους τόσο στο πλαίσιο της ομάδας όσο και στο πλαίσιο της ολομέλειας. Αναμένουμε λοιπόν:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και αλληλεπίδρασης.
- Να εκφέρουν λόγο, προφορικό και γραπτό, σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα. Ο λόγος τους τίθεται στο επίκεντρο της διδασκαλίας και αυτό προϋποθέτει μία παιδαγωγική στάση στήριξης, ενθάρρυνσης και εμπιστοσύνης του εκπαιδευτικού προς τους μαθητές του.»

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Τις τελευταίες μέρες κάθε έτους ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες ιστοσελίδες δημοσιεύουν στατιστικά αφιερώματα και λίστες με τις λέξεις και τις φράσεις που αναδείχθηκαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς στα καθημερινά δελτία των ειδήσεων, στον αχανή χώρο του διαδικτύου και στις μηχανές αναζήτησης, στις σελίδες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, στους τοίχους των δημόσιων κτηρίων κτλ. Οι μαθητές τις ακούν και τις διαβάζουν· πολλές από αυτές τις εντάσσουν στο λεξιλόγιό τους και τις αξιοποιούν ποικιλοτρόπως. Συνθήματα στους τοίχους, αναρτήσεις σε ιστολόγια,

στο [Facebook](#) και στο [Twitter](#), άρθρα, γελοιογραφίες και άλλα κειμενικά είδη τις προβάλλουν και τις σχολιάζουν».

Τα παραπάνω αξιοποιήθηκαν ως αφορμές για την εισαγωγή των μαθητών στο κλίμα του σεναρίου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Το σενάριο προϋποθέτει τη διδασκαλία της 1ης ενότητας (Η Είδηση). Εκτός από τα προτεινόμενα θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση σχετικά με τα ΜΜΕ, μπορεί να συνδεθεί με τη διδασκαλία του λεξιλογίου. Ωστόσο, δεν αντιμετωπίζει τις λέξεις-φράσεις αποκομμένες από το ευρύτερο περιβάλλον, όπως φαίνεται να συμβαίνει στις σχετικές σελίδες του σχολικού βιβλίου (σ. 23-25, 54-55). Αντίθετα, γίνεται μια προσπάθεια να αναμορφωθεί και να ανανεωθεί τόσο ο τρόπος προσέγγισης του λεξιλογίου (με την ένταξη των λέξεων στο περικείμενό τους) όσο και το λεξιλογικό υλικό (με τη διαπίστωση ότι το σχολικό βιβλίο έχει γραφεί δεκαετίες πριν και δεν δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να παρακολουθούν την εξέλιξη των λέξεων και της γλώσσας γενικότερα σε σχέση πάντα με την πραγματικότητα που αποτυπώνει αλλά και συχνά κατασκευάζει)».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται κυρίως ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Ειδικότερα: α) Το διαδίκτυο και οι σχετικές ιστοσελίδες προσφέρονται για την αναζήτηση, ανάγνωση και επεξεργασία της πληροφορίας, ωθώντας τους μαθητές στην ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων που σχετίζονται και με τις ιδιαιτερότητες των νέων μέσων. β) Ο επεξεργαστής κειμένου, κατά κύριο λόγο, για την παραγωγή των κειμένων, συμπεριλαμβανομένων και των δυνατοτήτων του εργαλείου για εισαγωγή εικόνας, ορθογραφικό έλεγχο και παρακολούθηση αλλαγών. Αξιοποιήθηκαν και πιο δυναμικά

περιβάλλοντα του Web 2.0, για την οπτικοποίηση της πληροφορίας όπως το [Wordle](#),»

Κείμενα

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Άρθρα/μελέτες

- [Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο του Oxford Dictionary για τη δημοφιλέστερη λέξη του 2013.
- [Top Word of 2013: '404' followed by fail!, hashtag, @pontifex, and The Optic](#), έρευνα του Global Language Monitor.
- [Σαξέξ στόρι, η λέξη του 2013!](#), άρθρο δημοσιευμένο στο ιστολόγιο του Σαραντάκου.
- [Γκραν σουξέ, ακόμα πληρώνουμε](#), άρθρο για τη δημοφιλέστερη φράση της χρονιάς σύμφωνα με το ιστολόγιο του Σαραντάκου.
- [Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο στο ιστολόγιο Protagon.gr.
- ΕΝΦΙΑ, η λέξη του 2014!
<http://sarantakos.wordpress.com/2014/12/31/woty2014-3/>
- Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2014, Oxford Dictionaries
http://www.star.gr/Pages/Diethni.aspx?art=256328&artTitle=afti_einai_i_lexi_tis_chronias_gia_to_2014

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Η εφαρμογή του σεναρίου έγινε σε συνδιδασκαλία με τη φιλόλογο κ. Μαρία Χύτα

Α' φάση: Εισαγωγική (1 ώρα), ολομέλεια, αναζήτηση στο διαδίκτυο (1 ώρα), εργασία σε ομάδες, εργαστήριο πληροφορικής .

Τα παραπάνω κείμενα για τις λέξεις της χρονιάς του 2013 και του 2014 δόθηκαν ως κείμενα αφετηρίας του προβληματισμού των μαθητών. Μία λέξη-φράση που αναγράφεται στους τοίχους, υλικούς και ψηφιακούς, «λέει» συνήθως περισσότερα από αυτό που αρχικά σημαίνει. Μας «λέει», για παράδειγμα κάτι για τα κίνητρα

αυτών που την έγραψαν, μας «λέει» κάτι για την ταυτότητά τους, μας «λέει» κάτι για το περιβάλλον που την ανέδειξε, τη χρονική στιγμή και την κοινωνία. Ιδιαίτερα, οι λέξεις-φράσεις που υιοθετούνται και αναπαράγονται από τους περισσότερους παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την σύνδεσή τους με το ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτισμικό περιβάλλον, όχι μόνο για την πραγματικότητα που αποτυπώνουν, αλλά και για τους ίδιους τους χρήστες των λέξεων καθώς και για τους χώρους στους οποίους δημοσιοποιούνται (τοίχοι κτηρίων, ΜΜΕ και μέσα κοινωνικής δικτύωσης).

Στη συνέχεια, έγινε ενημέρωση των μαθητών για τη διαδικασία και το τελικό προϊόν του σεναρίου. Τέθηκε το πρόβλημα προς επίλυση (Mayer 1992), τη δημιουργία ενός αφιερώματος για τις λέξεις-φράσεις της χρονιάς.

Εφαρμόζοντας την πρακτική της ιδεοθύελλας, καταγράψαμε στον πίνακα τις ιδέες-προτάσεις των μαθητών για την πορεία της εργασίας, τα είδη των παραγόμενων κειμένων και τον χώρο δημοσίευσής τους.

Η διαμόρφωση των ομάδων έγινε με βάση τις επιλογές των μαθητών. Δημιουργήθηκαν πέντε ομάδες των πέντε/ έξι μαθητών.

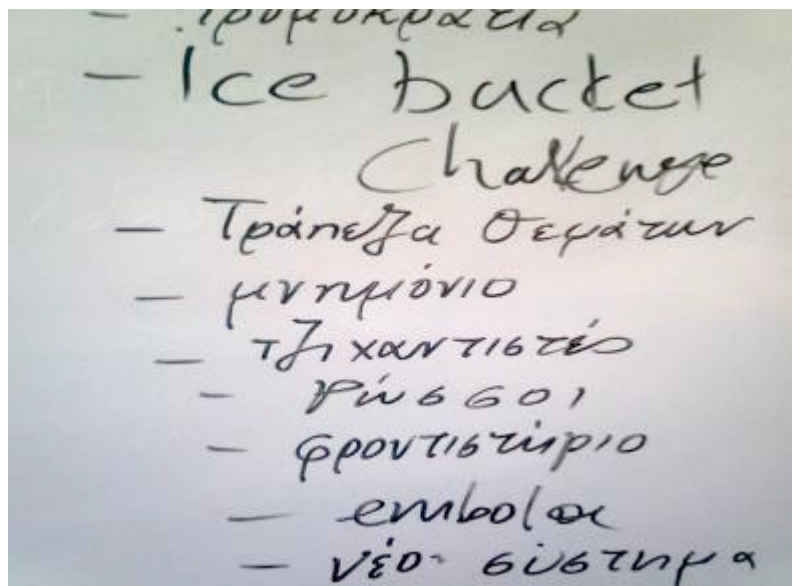
Τη δεύτερη ώρα, οι ομάδες πήραν τη θέση τους στους σταθμούς εργασίας και ασχολήθηκαν με την επεξεργασία σχετικών με το θέμα ιστοσελίδων, οι οποίες αναγράφονται στο αντίστοιχο με τη φάση φύλλο εργασίας. Αφού επισκέφθηκαν τις προτεινόμενες ιστοσελίδες, μελέτησαν το υλικό τους, κράτησαν σημειώσεις και κατέληξαν στις λέξεις-φράσεις για τις οποίες επιθυμούν να γράψουν.

Στη συνέχεια ακολούθησε αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών, ειδήσεων, εικονιστικού και άλλου υλικού που κρίνουν σημαντικό για τη σύνθεση του άρθρου τους.

Η συγκεκριμένη δράση στο εργαστήριο αποσκοπεί στην εξοικείωση των μαθητών με γραμματισμούς σχετικά με την αναζήτηση, γρήγορη ανάγνωση και εντοπισμό της κατάλληλης πληροφορίας, αξιολόγηση και επεξεργασία αυτής. Θεωρούμε ως προϋπόθεση την προηγούμενη εξοικείωση των μαθητών με τη

διαδικασία των διαγραμμάτων-σημειώσεων και σε έντυπο και σε ψηφιακό υλικό. Η παρουσία του εκπαιδευτικού, στο στάδιο αυτό, είναι διακριτική· παρεμβαίνει και υποστηρίζει εφόσον του ζητηθεί ή διαπιστώσει δυσκολίες και κωλύματα.

Στο αντίστοιχο φύλλο εργασίας δίνονται κάποιες οδηγίες για την υποστήριξη των μαθητών σχετικά με την καταλληλότητα και επεξεργασία των αποτελεσμάτων. Οι ομάδες συνέχισαν την αναζήτησή τους σε εξωδίδακτικό χρόνο. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ομάδα στο Facebook.

Ιδεοθύελλα....

Β' φάση: Παραγωγή κειμένων (2 ώρες), εργασία σε ομάδες, εργαστήριο πληροφορικής ή εναλλακτικά αίθουσα με ισάριθμους των ομάδων υπολογιστές.

Οι ήδη διαμορφωμένες ομάδες προχώρησαν τώρα στη σύνθεση των κειμένων τους. Έχει τονιστεί από την προηγούμενη φάση πόσο σημαντικό είναι για την εξασφάλιση χρόνου να έχει γίνει η προεργασία των κειμένων. Ο υπολογιστής επιστρατεύεται κυρίως ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, στο περιβάλλον του οποίου οι μαθητές δημιουργούν τα κείμενά τους. Έχουν ήδη από την προηγούμενη φάση συζητήσει και καταλήξει για το λογισμικό ή τον συνδυασμό των λογισμικών που θα αξιοποιήσουν :

επεξεργαστής κειμένου ή συνδυασμός επεξεργαστή και [Wordle](#). Για την αναζήτηση πληροφοριών χρησιμοποίησαν τη μηχανή αναζήτησης της [Google](#) και άλλες πηγές.

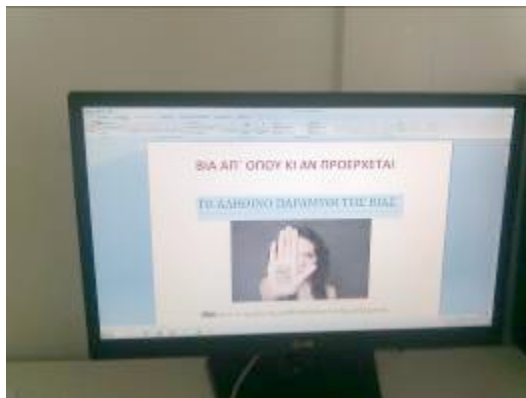
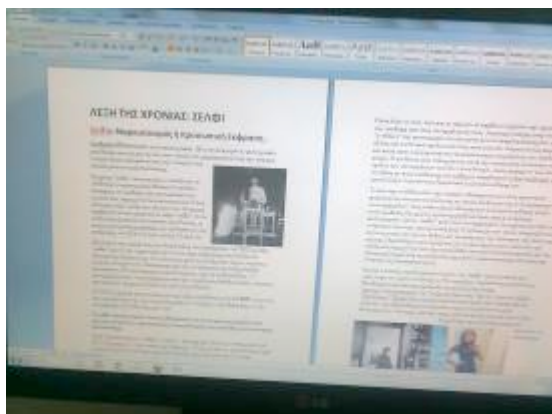
Αναζήτησαν, επιπλέον, και αξιοποίησαν εικονιστικό υλικό από το διαδίκτυο που το ενέταξαν σε κατάλληλη θέση στο κείμενό τους. Η κατασκευή των κειμένων σε ψηφιακό περιβάλλον παρέχει τη δυνατότητα της πολυτροπικότητας, αλλά και της άμεσης διόρθωσης (ορθογράφος και παρακολούθηση αλλαγών) και αναδιαμόρφωσης, τα οποία γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο των ομάδων με στόχο την καλύτερη δυνατή εκδοχή. Στο φύλλο εργασίας παρέχονται οδηγίες σχετικές με τη διαδικασία της γραφής και την οργάνωση των κειμένων. Το σκεπτικό δεν είναι να περιορίσουν τη δημιουργικότητα, την έμπνευση ή την αυτενέργεια των μαθητών, αλλά να τους διευκολύνουν και να τους υποστηρίξουν. Το ζητούμενο πάντως είναι να αποτυπωθεί ένας προβληματισμός για επίκαιρα ζητήματα, φαινόμενα, στάσεις και ιδεολογίες.

Ο εκπαιδευτικός αφήνει περιθώρια πρωτοβουλιών και αυτενέργειας στους μαθητές, επιτρέποντας σ' αυτούς να διαχειριστούν τα προβλήματα που ανακύπτουν και παρεμβαίνοντας μόνο σε περίπτωση που είναι αναγκαία η παρέμβασή του. Βεβαίως, όπως και στην προηγούμενη φάση, παρατηρεί διακριτικά την πορεία των εργασιών, επιλύει απορίες, ενθαρρύνει και γενικά έχει έναν υποστηρικτικό ρόλο. Έχει θέσει το χρονικό πλαίσιο και υπενθυμίζει, εφόσον χρειαστεί, την τήρησή του από τις ομάδες.

Ακολούθησε η διόρθωση των μαθητικών κειμένων από τον εκπαιδευτικό και τη συνεργασία των εκπροσώπων των ομάδων, σε εξωδιδακτικό χρόνο, στο Facebook, για τη δημιουργία παρουσίασης.

Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες

Σύνταξη των εργασιών..

Γ' φάση: (1 ώρα), ολομέλεια, αίθουσα εξοπλισμένη με υπολογιστή και προβολικό:

Παρουσιάστηκαν οι εργασίες των ομάδων και ακολούθησε συζήτηση στην ολομέλεια. Άξονες συζήτησης ήταν οι λέξεις-φράσεις που επιλέχθηκαν από τους μαθητές, η προέλευσή τους, η συχνότητά τους στα μαθητικά άρθρα – με την έννοια ότι κάποιες μπορεί να εμφανίζονται σε περισσότερα του ενός – η/οι σημασία/ες που αποκτούν, τα χαρακτηριστικά αυτών που τις χρησιμοποιούν, τα χαρακτηριστικά της εποχής και της κοινωνίας που τις ανέδειξαν, αλλά και η ικανότητα των μαθητών

(επάρκεια, εμβάθυνση, ευστοχία σχολιασμού), μέσω των άρθρων τους, να ενημερώσουν και να προβληματίσουν.

Κατά τη φάση αυτή ο εκπαιδευτικός κρατά ρόλο συντονιστή, παρεμβαίνει πιθανόν θέτοντας ανοιχτά ερωτήματα και αναπλαισιώνει τα σημεία της συζήτησης που κρίνει ότι παρουσιάζουν ενδιαφέρον και βοηθούν τον αναστοχασμό των μαθητών.

Παρουσίαση των εργασιών

Η ομάδα χρησιμοποίησε το wordle για την παρουσίαση..

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ φάση: επεξεργασία

Θεματικός άξονας: *Οι λέξεις-φράσεις της χρονιάς (2013)*

Η τάξη μας αναλαμβάνει να επεξεργαστεί ένα αφιέρωμα για τις λέξεις-φράσεις του 2013, που διακινήθηκαν κυρίως στον χώρο των ΜΜΕ και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με στόχο την ανάπτυξη ενός ευρύτερου προβληματισμού για το κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό περιβάλλον που τις ανέδειξε.

Επισκεφθείτε τις παρακάτω ιστοσελίδες, οι οποίες παρέχουν υλικό σχετικό με το υπό διερεύνηση θέμα:

[Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο του Oxford Dictionary για τη δημοφιλέστερη λέξη του 2013.

[Top Word of 2013: '404' followed by fail!, hashtag, @pontifex, and The Optic](#), έρευνα του Global Language Monitor.

[Σαζέξ στόρι, η λέξη του 2013!](#), άρθρο δημοσιευμένο στο ιστολόγιο του Σαραντάκου.

[Γκραν σουζέ, ακόμα πληρώνουμε](#), άρθρο για τη δημοφιλέστερη φράση της χρονιάς σύμφωνα με το ιστολόγιο του Σαραντάκου.

[Η λέξη της χρονιάς](#), άρθρο στο ιστολόγιο Protagon.gr.

ΕΝΦΙΑ, η λέξη του 2014! <http://sarantakos.wordpress.com/2014/12/31/woty2014-3/>

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2014, Oxford Dictionaries

http://www.star.gr/Pages/Diethni.aspx?art=256328&artTitle=afti_einai_i_lexi_tis_chronias_gia_to_2014

Συζητήστε στο πλαίσιο της ομάδας σας για τις λέξεις-φράσεις που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και για τις οποίες θα θέλατε να εκφράσετε τον προβληματισμό σας. Θα ήταν σκόπιμο να ανοίξετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή ένα αρχείο word, στο οποίο θα καταγράφετε τις παρατηρήσεις και τα σχόλιά σας. Αφού καταλήξετε σε αυτή που σας κεντρίζει περισσότερο, αναζητήστε στο διαδίκτυο (με λέξη αναζήτησης

τη συγκεκριμένη λέξη-φράση) πληροφορίες, λήμματα σε ηλεκτρονικά λεξικά, ειδήσεις, εικονιστικό υλικό και ό,τι θεωρείτε σημαντικό για τη σύνθεση του άρθρου σας.

Η αναζήτηση θα πρέπει να γίνει με κριτήριο την καταλληλότητα των εμφανιζόμενων αποτελεσμάτων και τη συνάφειά τους με τον επιδιωκόμενο επικοινωνιακό σκοπό. Θυμίζω ότι αυτό που ενδιαφέρει είναι η αποτύπωση ενός προβληματισμού για την εποχή και την κοινωνία που την ανέδειξε. Επομένως, δεν αρκεί η λογική της αντιγραφής-επικόλλησης, αλλά η επεξεργασία και ερμηνεία των αποτελεσμάτων και η οργανική και συνεκτική ένταξή τους στο άρθρο σας. Λ.χ., η αναζήτηση σε ηλεκτρονικά λεξικά μπορεί, εκτός από την καταγραφή της σημασίας, να αποτυπώσει και την ιστορία και την εξέλιξη της σημασίας τους. Οι ειδήσεις και τα δημοσιογραφικά άρθρα μπορούν να αναδείξουν όχι μόνο την επικαιρότητα και δημοτικότητα τους, αλλά και τις κοινωνικές-επικοινωνιακές περιστάσεις που συνέβαλαν στην προβολή της. Η επιλογή των εικόνων μπορεί, τέλος, να υποστηρίξει και να αναδείξει τον προβληματισμό σας και γενικότερα τους επικοινωνιακούς σας στόχους.

Αν δεν ολοκληρώσετε την αναζήτησή σας, μπορείτε να την συνεχίσετε σε εξωδιδασκτικό χρόνο. Μπορείτε να επικοινωνείτε, ως προς αυτό, με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας μέσω του wiki.

Στο ανοιχτό αρχείο μπορείτε να κρατάτε σημειώσεις και παρατηρήσεις σχετικά με την αναζήτησή σας αυτή.

Β' φάση: παραγωγή κειμένου

Επιλέξατε τη λέξη ή τη φράση που σας εμπνέει; Ωραία! Ήρθε η ώρα να γράψετε το δικό σας άρθρο με σκοπό να εκφράσετε τις σκέψεις σας και να αποτυπώσετε σ' αυτό τον προβληματισμό σας. Για να οργανώσετε τις σκέψεις και τον λόγο σας μπορείτε να λάβετε υπόψη και τις παρακάτω οδηγίες:

- Αρχικά, μπορείτε να ασχοληθείτε με την ετυμολογία και την ιστορία της λέξης-φράσης. Αν δεν είναι ελληνική, θα πρέπει να αποδώσετε στα ελληνικά τη σημασία της. Έχει αλλάξει η σημασία της στη διάρκεια των χρόνων; (Εδώ μπορείτε να αξιοποιήσετε τα λεξικά, έντυπα ή/και ψηφιακά. Μπορείτε να ανατρέξετε, λ.χ., στο [Λεξικό της Κοινής Ελληνικής του Μ. Τριανταφυλλίδη σε ηλεκτρονική μορφή](#) ή σε άλλο της επιλογής σας.)
- Ποια ή ποιες σημασία/ες αποκτά σήμερα η λέξη/φράση; Πώς συνδέεται η σημασία (ή οι σημασίες) με τη σημερινή κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα; Ποιο γεγονός ή ποιο φαινόμενο την ανέδειξε;
- Καταθέστε τις δικές σας σκέψεις-σχόλια για τα χαρακτηριστικά της εποχής μας (που ανέδειξαν τη συγκεκριμένη λέξη-φράση).
- Το άρθρο σας θα πρέπει να κυμαίνεται στις 300-350 λέξεις.
- Εισάγετε εικόνα ή εικόνες στα σημεία που θεωρείτε ότι συνομιλούν με το γραπτό κείμενο και αναδεικνύουν τον προβληματισμό σας.
- Καθώς γράφετε, συζητήστε στην ομάδα σας τις πιθανές και καταλληλότερες εκφραστικές εκδοχές καθώς και τις υπογραμμισμένες λέξεις από τον ορθογράφο.
- Όταν κρίνετε ότι ολοκληρώσατε με επιτυχία το άρθρο σας, ανεβάστε το στο wiki.

Καλή επιτυχία!

Γ' φάση: Συμπεράσματα

Στη φάση αυτή ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας θα πρέπει να συνεργαστεί με τους εκπροσώπους των άλλων ομάδων με σκοπό, έπειτα από την ανάγνωση όλων των άρθρων, να καταλήξετε από κοινού σε συμπεράσματα όπως: ποιες λέξεις-φράσεις «πρωταγωνίστησαν» στα άρθρα και ποια είναι η προέλευσή τους; Είναι νέες ή έχουν ιστορία; Υπάρχουν κάποιες που εμφανίζονται σε περισσότερα του ενός και ποιες είναι αυτές; Πώς ερμηνεύετε αυτά τα ευρήματα; Αποτυπώνουν κάτι γι' αυτά που σας απασχολούν και σε ποιο βαθμό; Ποια εικόνα διαμορφώνουν οι λέξεις αυτές για την

εποχή μας και τη χώρα μας; Οι λέξεις αυτές συνδέονται με συγκεκριμένες ομάδες χρηστών; Και αν ναι, ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους;

Τελικό προϊόν: η δημιουργία μιας παρουσίασης (ppt: 8-12 διαφάνειες) στην οποία θα δίνονται με ευσύνοπτο και εύληπτο τρόπο τα συμπεράσματά σας. Η παρουσίασή σας θα αποτελέσει τη βάση της συζήτησής μας στην ολομέλεια. Προσπαθήστε στο κείμενό σας να συνδυάσετε με τρόπο λειτουργικό γραπτό κείμενο (με κατάλληλες γραμματοσειρές και χρώματα), εικόνες, εικονίδια, γραφήματα κ.ά., ώστε να πετύχετε το καλύτερο επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να εργαστείτε σε εξωδίδακτικό χρόνο. Για τη συνεργασία σας μπορείτε να αξιοποιήσετε το wiki, αναρτώντας το αρχικό σχέδιο, βελτιώνοντας αυτό σταδιακά και από κοινού, αξιοποιώντας και τον χώρο κατάθεσης σχολίων.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Η ιδέα μπορεί να επεκταθεί χρονικά και να εξελιχθεί στη διάρκεια μιας σχολικής χρονιάς. Μπορούν να διαμορφωθούν αντίστοιχες ομάδες με τους μήνες του σχολικού έτους (από Σεπτέμβριο μέχρι Απρίλιο). Η κάθε ομάδα παρακολουθεί την ειδησεογραφία (τηλεοπτική, έντυπη, διαδικτυακή) του μήνα που της αντιστοιχεί και συγκεντρώνει τις λέξεις-φράσεις που προβάλλονται εμφατικά από τα ΜΜΕ και σχετικό δημοσιογραφικό υλικό. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς οργανώνεται ένα αφιέρωμα για τις δημοφιλέστερες λέξεις-φράσεις και οι ομάδες παρουσιάζουν και σχολιάζουν το υλικό που συγκέντρωσαν και επεξεργάστηκαν.»

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Όπως αναφέρεται στο συνταγμένο σενάριο:

«Οι γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις που υπόκεινται της πρότασης και οι κονστρουκτιβιστικές και ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν ενεργό μαθησιακό ρόλο και μέσω αυτού να αντιληφθούν τον ρόλο της γλώσσας ως ζωντανού οργανισμού, αλλά και τον ρόλο της τεχνολογίας στη διαμόρφωση της γλωσσικής και ευρύτερης επικοινωνιακής και κοινωνικής πραγματικότητας. Βεβαίως, η απομάκρυνση από παγιωμένες πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία του λεξιλογίου και από τη στενή – και εν πολλοίς διεκπεραιωτική – προσέγγιση της διδακτέας ύλης ενδέχεται να δημιουργήσει αμηχανία και δυσκολία σε μαθητές, αλλά και εκπαιδευτικούς, με εδραιωμένα σχήματα για τον ατομικό χαρακτήρα της μάθησης, τη γραμμική και αυστηρή προσέγγιση του σχολικού εγχειριδίου και τη φροντιστηριακού τύπου διδασκαλία του γλωσσικού υλικού. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει σταδιακά να εξοικειώσει τους μαθητές με ομαδοσυνεργατικές, ενεργητικές και ανακαλυπτικές μαθησιακές διαδικασίες και να

συμβάλει ενεργά στη διαμόρφωση συνεκτικών δεσμών στο πλαίσιο της κοινότητας. Υπό αυτή την προϋπόθεση μπορεί να λειτουργήσει και το wiki (ή άλλο περιβάλλον του Web 2.0) ως χώρος αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας των μαθητών σε εξωδιδακτικό χρόνο. Στη δυσκολία ενός τέτοιου εγχειρήματος έρχεται να προστεθεί το φορτωμένο σχολικό και εξωσχολικό πρόγραμμα των μαθητών και γενικότερα η χρησιμοθηρική αντίληψη για την εκπαιδευτική διαδικασία. Τέτοιοι περιορισμοί δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν· αποτελούν όμως πρόκληση για τον εκπαιδευτικό να επαναδιαπραγματευθεί με τους μαθητές του το νόημα και τα κίνητρα της μάθησης».

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ: Ο υπολογιστής ως μέσο πρακτικής γραμματισμού και οι πολυγραμματισμοί. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, Τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02. 2η έκδοση. Πάτρα: EAITY.
- Κωστούλη, Τ. 2001. Κειμενοκεντρική προσέγγιση και γλωσσικό μάθημα. http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e5/index.html [05.03.2014].
- Mayer, R.E. 1992. *Thinking problem solving cognition*. U.S.A.: W.H. Freeman and Company.
- Σεφερλή, Π. 2013. *Ταχύτητα-Βραδύτητα*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος

«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.